

Het Nederlandse gezelschap waar het Vlaamse theater de mosterd haalde

Het geheim van Maatschappij Discordia

‘Geniale kunstenaars’, ‘enorm spannend theater’: toneelspelers uit Vlaanderen leggen uit waarom het Nederlandse Maatschappij Discordia al dertig jaar zo welkom blijft.

WOUTER HILLAERT

Toen Jan Joris Lamers en co in 1986 voor het eerst in kunstencentrum Monty neerstreken met *Ritter Dene Voss*, werd dat het begin van een vruchtbare besmetting. Discordia baarde niet alleen collectieven als De Roovers, Tg Stan en De Koe, maar inspireerde ook figuren als Lucas Vandervost of Viviane De Muynck. Als een blijvende bloedlijn heeft hun werk zich vertakt door het Vlaamse theater.

‘Ik zou niet zijn wie ik ben zonder hen’, stelt Damiaan De Schrijver. Met Stan speelt hij donderdag in Monty een benefiet voor de Hollandse meesters, nu die in eigen land nog maar eens uit de subsidieboot gevallen zijn. Zelf voert Discordia opnieuw *Ritter Dene Voss* ten tonele en vergast het op twee avonden van ‘repertoirevereniging De Veere’: fijne collages uit het rijke repertoire, met vele toneelspelersvrienden. Nog meer dan een collectief is Discordia een brede familie. In Monty viert die deze week dertig jaar Vlaamse connectie.

Wat is het geheim van die hechte band? De verlopen zeildoeken en houtlatten die bij Discordia stevast het decor vormen, het bekende en minder bekende repertoire dat soms droogweg wordt afgelezen, het kleine geneuzel met prullaria op scène: sommigen vinden Discordia intussen veeleer museaal dan verfrissend. Maar er is in Vlaanderen ook een hechte fanclub.

Handenarbeid

‘Je moet willen lezen wat er achter hun werk zit’, verdedigt De Schrijver. ‘Het gaat Discordia om de voortdurende recyclage van een lang opgebouwd repertoire van tekst en ander materiaal. En daar neemt de toneelspeler zelf alle verantwoordelijkheid in op, van de affiche tot de verkoop. Dat is heel anders dan allemaal virtuoos tekst te staan brallen ter meerdere eer en glorie van een regisseur die

zijn ego ver boven de auteur verheft. Bij Discordia is toneel nog handenarbeid. Duizenden keren heb ik dezelfde stoelen mee helpen in- en uitladen, niets wordt weggegooid. Elke keer worden dezelfde katrollen, staketsels en achterwanden anders opgesteld om opnieuw verbeelding mogelijk te maken.’

Ook Sara De Bosschere van De Roovers is daar altijd door ontroerd gebleven. ‘Bij Discordia ben je als speler niet de verf op het schilderij, maar word je mee de schilder. Elk moment kan elke speler de geleerde tekst onderbreken voor spontane interactie in het moment, ook met het publiek. Dat maakt het heel spannend en accuraat.’

Dat is in die dertig jaar natuurlijk niet altijd gelukt, nuanceert Peter Van den Eede van De Koe. ‘In de jaren tachtig was hun “afstandelijk betrokken” spel een noodzakelijk alternatief voor de emotioneel gezwollen acteur van

toen, maar ze zijn zichzelf daarna soms ook gaan imiteren. Ook op de scène kan het fout gaan, net omdat ze elk vangnet weigeren. Maar als het lukt, is het jaloersmakend om erbij te zijn. En zeker de laatste jaren hebben ze zichzelf heruitgevonden. Ze blijven zoeken, telkens opnieuw.’

Pretentieloos

Vooraf voor de diepgang van dat onderzoek hoor je veel respect. De Bosschere: ‘Bij Discordia beheersen ze alle facetten van het medium, van de kunst van opkomen en afgaan tot het verschil tussen eerste en laatste plan. Ze bespelen het perfecte evenwicht tussen klassieke toneelkunst en avant-garde, tussen intelligentie en emotionaliteit. Nergens anders ken ik een plek waar op zo prikkelend gediscussieerd wordt over theater.’

Ook jongere makers voelen zich welkom in de familie. Bartel Jespers liep stage bij Discordia na-

‘Ik zou niet zijn wie ik ben zonder hen’

DAMIAAN DE SCHRIJVER
Tg Stan

‘Bij Discordia ben je als speler niet de verf op het schilderij, maar word je mee de schilder’

SARA DE BOSSCHERE
De Roovers

dat hij les kreeg van Jan Joris Lamers: ‘een van de meest energieke, belezen en pretenteloze mensen die ik ooit ontmoet heb’. Freek Vielen vond hun werk eerst te veel kunst om de kunst, maar hoe meer hij van hen zag, hoe meer hij ervan ging houden. ‘Met al zijn terloopse details boeit hun theater me nu meer dan het overduidelijke onderwerptheater dat je steeds vaker ziet. Ze maken theater zoals abstracte schilderijen.’

Hoe lang gaat Discordia nog door, na de opdoffer van de geschrapte subsidies? ‘In de eerste plaats moeten we hun opslagruimte zien te behouden’, zegt De Bosschere. ‘Anders zou dat voelen als een bibliotheek die afbrandt. Voor de rest is theater zo verweven met hun leven dat ik ze nog niet meteen zie stoppen.’

Het programma ‘30 jaar Discordia’ loopt van 12 tot 17 dec in Monty, Antwerpen
www.monty.be, www.discordia.nl

Miranda Prein, Matthias de Koning, Jan Joris Lamers en Bartel Jespers in een voorstelling van Discordia. © Bert Nienhuis